

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	5
Abstract	6
مستخلص البحث	7
กิตติกรรมประกาศ	8
สารบัญ	9
รายการตาราง	16
ตัวย่อและสัญลักษณ์	17
ตารางปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-ไทย	18
ตารางปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-อังกฤษ	20
รูปแบบการอ้างอิงอัลกุรอานและอัลหะดีษ	21
บทที่ 1 บทนำ	22
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	22
1.2 คำถามวิจัย	30
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	30
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	31
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	31
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	33
1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	33
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
2.1 ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีบทบาท	36
2.1.1 ความหมายของบทบาท (Role)	36
2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	39
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีมุสลิม	44
2.2 มโนทัศน์อัลกุรอานเกี่ยวกับบทบาทสตรี	53

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
2.3 เสาะหาบะฮ์	68
2.3.1 นิยามเสาหาบะฮ์	68
2.3.2 จำนวนและลำดับชั้นของเสาหาบะฮ์	69
2.3.3 ความเป็นอะคาละฮ์ของเสาหาบะฮ์	70
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสี่เราะฮ์	78
2.4.1 นิยามและขอบข่ายเนื้อหาสี่เราะฮ์	78
2.4.2 ความสำคัญของสี่เราะฮ์	80
2.4.3 วิวัฒนาการศาสตร์สี่เราะฮ์	82
2.4.4 แหล่งข้อมูลของสี่เราะฮ์	85
2.4.5 ระเบียบวิธีการตรวจสอบรายงานสี่เราะฮ์	86
2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	92
2.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	92
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	97
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	105
3.1 ตอนที่ 1 การวิจัยจากเอกสาร	106
3.2 ตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากภาคสนาม	111
3.3 ตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	115
3.4 ตอนที่ 4 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม	117
3.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	121
บทที่ 4 บทบาทของเสาหาบียาตในด้านสังคมและวัฒนธรรม	125
4.1 สถานภาพและบทบาทสตรีอาหรับในยุคญาฮิลียะฮ์	125
4.1.1 สถานภาพและบทบาทในด้านครอบครัวของสตรีอาหรับในยุคญาฮิลียะฮ์	126
1) การแต่งงาน	126
2) การหย่าร้าง	130
3) การผัดประเวณีและการค้าประเวณี	134

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
4) สิทธิในการรับมรดก	135
4.1.2 สถานภาพและบทบาททางสังคมของสตรีอาหรับในยุคญาฮิลียะฮ์	136
1) พื้นที่ทางสังคมของสตรีอาหรับในยุคญาฮิลียะฮ์	136
2) นักกวีและศิลปินนักร้องหญิงในยุคญาฮิลียะฮ์	140
3) การค้าขายและการประกอบอาชีพของสตรีในยุคญาฮิลียะฮ์	142
4) เขตยศีกหญิงในยุคญาฮิลียะฮ์	143
5) ประเพณีป่าเถื่อนต่อสตรีเพศในยุคญาฮิลียะฮ์	143
4.2 บทบาทของเสาหาบียาตในด้านสังคม	146
4.2.1 ส่งเสริมในเรื่องความดีและห้ามปรามในเรื่องความชั่ว	147
1) ให้การช่วยเหลือและปกป้องท่านนบี ﷺ	148
ก. ยุคมักกะฮ์	149
ข. ยุคมะดีนะฮ์	161
2) เผยแผ่ศาสนาอิสลาม	164
3) ให้ที่พักอาศัยแก่ผู้อพยพ	184
4) ให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วย	185
5) บริจาคทาน ช่วยเหลือคนยากจนและเด็กกำพร้า	188
6) จัดเลี้ยงอาหาร	195
7) ยับยั้งและห้ามปรามในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	198
8) รับผิดชอบในด้านอื่นๆ	203
4.2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมศาสนา	205
1) ละหมาดญะมาอะฮ์ (ร่วมกัน) ที่มัสยิด	205
2) ละหมาดอิค	216
3) อี้ดีกาฟในมัสยิด	218
4) การเป็นอิมามนำละหมาด	219
4.2.3 การมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างครอบครัว	222
1) การเลือกคู่ครอง	222
2) การเรียกร้องค่ามะฮัร (สินสอด)	225

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
3) การจัดงานเลี้ยงพิธีมงคลสมรส (วะลีมะฮ์)	227
4) การดูแลกิจการภายในบ้าน	228
4.3 บทบาทของเสาหาบียาตในด้านวัฒนธรรม	232
4.3.1 วัฒนธรรมการแต่งกาย	232
1) เครื่องนุ่งห่ม	232
2) การเสริมความงาม	239
4.3.2 วัฒนธรรมสันตนาการ	244
1) การร้องเพลง	244
2) การละเล่น	249
4.4 สรุปท้ายบท	254
บทที่ 5 บทบาทของเสาหาบียาตในด้านเศรษฐกิจและการศึกษา	256
5.1 บทบาทของเสาหาบียาตในด้านเศรษฐกิจ	256
5.1.1 สิทธิในการได้มาทรัพย์สินของเสาหาบียาต	256
1) สิทธิในค่าสินสอดหรือสอดาก (الصداق)	256
2) สิทธิในค่ามุดอะฮ์ (المتعة)	259
3) สิทธิในปัจจัยยังชีพ (النفقة)	260
4) สิทธิในมรดก (الإرث)	264
5) สิทธิในการทำนิติกรรมสัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (التعاقدات المالية)	265
6) สิทธิในส่วแบ่งทรัพย์สินสงคราม (الغنيمة)	267
7) สิทธิในค่าสินไหมทดแทน (الدية)	270
5.1.2 การประกอบอาชีพของเสาหาบียาต	273
1) ด้านหัตถกรรมและงานฝีมือ	273
2) ด้านเกษตรกรรม	275
3) ด้านการเลี้ยงสัตว์	276
4) ด้านการค้าขาย	278

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
5) ด้านการเป็นแม่นมและเลี้ยงเด็ก	281
6) ด้านการเป็นแม่บ้านและคนรับใช้	282
7) ด้านสาธารณสุขและการพยาบาล	283
8) ด้านการเสริมสวย	287
5.1.3 ปัจจัยที่ทำให้เสาะหาบียาตเข้าไปมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจ	288
5.1.4 กรอบเงื่อนไขการทำงานและการประกอบอาชีพของสตรี	293
5.2 บทบาทของเสาะหาบียาตในการศึกษา	296
5.2.1 ความสำคัญของการศึกษาต่อสตรี	296
5.2.2 รูปแบบการศึกษาของเสาะหาบียาตในสมัยของท่านนบี ﷺ	302
1) การศึกษาในรูปแบบที่เป็นทางการ	302
ก. สถาบันดารุลฮัรอม	302
ข. สถาบันมัสยิด	303
ค. สถาบันอัลสุฟฟะฮ์	308
2) การศึกษาในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ	313
ก. การศึกษาโดยผ่านตัวแทนของท่านนบี ﷺ	313
ข. การศึกษาโดยการสนทนาปัญหาเกี่ยวกับท่านนบี ﷺ โดยตรง	314
ค. การศึกษาโดยบังเอิญ	329
5.2.3 บทบาทของเสาะหาบียาตในการศึกษาอัลกุรอานและรายงานสุนนะฮ์	330
1) เสาะหาบียาตกับการอ่านและท่องจำอัลกุรอาน	330
2) เสาะหาบียาตกับการรายงานสุนนะฮ์	332
ก. บรรดาภรรยาของท่านนบี ﷺ	333
ข. บรรดาเสาะหาบียาตท่านอื่นๆ	343
5.2.4 เสาะหาบียาตที่มีบทบาทโดดเด่นทางการศึกษา	348
1) ท่านหญิงอาอิชะฮ์ บินต์ อับี บักร์	348
2) ท่านหญิงอุม്മั สะละมะฮ์	360
3) เสาะหาบียาตท่านอื่นๆ	366
5.3 สรุปท้ายบท	370

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 6 บทบาทของเสาหาบียาตในด้านการเมือง	372
6.1 กรอบแนวคิดการเมืองในอิสลาม	372
6.2 สตรีกับการเมืองในทัศนะอิสลาม	379
6.3 กิจกรรมทางการเมืองของบรรดาเสาหาบียาต	391
6.3.1 การให้การสัตยาบันหรือบัยอะฮ์ (البيعة)	392
1) การบัยอะฮ์ที่เกิดขึ้นในยุคมีกกะฮ์	396
2) การบัยอะฮ์ที่เกิดขึ้นในยุคมะดีนะฮ์	401
3) เนื้อหาและรูปแบบการบัยอะฮ์ของเสาหาบียาต	421
6.3.2 การอิฆเราะฮ์หรืออพยพ (الهِجْرَة)	424
1) การอิฆเราะฮ์ไปยังอบิสสิเนีย	425
2) การอิฆเราะฮ์ไปยังนครมะดีนะฮ์	430
3) คุณค่าอิฆเราะฮ์ในมิติทางการเมือง	434
6.3.3 การญูฮาด (الْجِهَاد)	439
1) หน่วยแพทย์สนาม	446
2) หน่วยเสบียงอาหารและน้ำดื่ม	447
3) หน่วยรบ	448
6.3.4 การให้การปรึกษาหารือ (الشورى)	449
6.3.5 การให้การคุ้มครองความปลอดภัยแก่บุคคลอื่น	451
6.4 สรุปท้ายบท	452
บทที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	453
7.1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม	453
7.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก	463
7.3 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบคำถามในการสนทนากลุ่ม	469
บทที่ 8 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	479
8.1 สรุปผลการวิจัย	479

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
8.2 การอภิปรายผลการวิจัย	484
8.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย	495
บรรณานุกรม	498
ภาคผนวก	532
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์เชิงลึก	533
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	534
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	536
ภาคผนวก ง สำเนาหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม	537
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	539
ภาคผนวก ฉ ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)	546
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	
ภาคผนวก ช ดัชนีเทียบรายนามบุคคลที่เป็นภาษาไทยกับภาษาอาหรับ	547
ภาคผนวก ซ ดัชนีตัวบทหะดีษ	564
ประวัติผู้เขียน	624

รายการตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	453
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติตามบทบาทเสาะหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในปัจจุบัน จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม	456
3. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติตามเสาะหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยในบทบาทด้านสังคมและวัฒนธรรม	456
4. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติตามเสาะหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ในบทบาทด้านเศรษฐกิจ	459
5. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติตามเสาะหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ในบทบาทด้านการศึกษา	460
6. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการปฏิบัติตามเสาะหาบียาตของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ในบทบาทด้านการเมือง	462
7. จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก	463
8. ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทเสาะหาบียาตทั้ง 4 ด้านของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย	464
9. ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยเรียงตามลำดับความถี่เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้สตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ไม่ได้แสดงบทบาทที่ควรจะเป็นเหมือนกับบรรดาเสาะหาบียาต	465
10. ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเรียงตามลำดับความถี่ต่อการพัฒนาบทบาทของสตรีไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับบทบาทของเสาะหาบียาต	467